

Slutrapport

NIB

genomförandeperiod 2012-03-01 – 2014-02-28

Nätverksintegration i Berg

**Bergs
kommun**

SAMORDNINGSFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

Projektfakta

NIB, Nätverksintegration i Berg.

Projektägare: Bergs kommun, Verksamhetsnämnden.

Projektledare: Helene Kristoffersson

Kontaktperson ägare: Barn-och Utbildningschef Anneli Olofsson, vx 0687-161 00

Anneli.Olofsson@berg.se

Kontaktperson projektet: Helene Kristoffersson, vx 0687-161 00

Helene.Kristoffersson@berg.se

Sammanfattning

NIB, Nätverksintegration i Berg, har varit ett projekt som utgått från individens nuvarande sociala, mentala och kunskapsmässiga situation och utifrån den genom en nätverkande modell hjälpa individen till självhjälp ut mot arbetslivet.

Projektet har arbetat dels gentemot enskilda individer men även tillsammans med olika kommunala och privata aktörer samt frivillig organisationer samt föreningsliv för att tillgodose och möjliggöra en så heltäckande vardag och fritid som möjligt vilket enligt projektanken skulle ge större chans ut i arbetslivet. Input från många olika ställen utifrån individens behov.

Projektet har även arbetat för att införliva samverkan inom kommunen, mellan olika aktörer som möter dessa människor. Projektet har verkat för att hitta smidiga lösningar och rutiner och har dessutom funnits som en länk mellan den enskilde individen och olika kommunala och statliga instanser.

Projektpresentation

Anledningen till att projektet NIB genomfördes var

- Att det fanns behov av att öka anställningsbarheten.
- Att det fanns behov av att öka kunskapen kring det svenska samhället, dess normer och värderingar.
- Att det fanns behov av att bilda egna nätverk, hjälp till självhjälp.
- Att det fanns behov av att minska antalet individer som uppbär/kommer att uppbära försörjningsstöd.
- Att det i kommunen var ett problem med att det fanns individer utskrivna från Integrationservice men som fortfarande var kvar i skolan, de kom inte ut i samhället, en mellaninstans mellan skola och arbetslinjen fattades.

Projektorganisation

Projektet NIB hade sitt säte inom SFI:s lokaler men arbetade runt om i kommunen med företag, kommunen som arbetsgivare och med deltagare som var inskrivna på SFI alternativt Grundvux.

Det fanns i starten två stycken heltider som arbetade direkt mot deltagarna i nära anslutning och ofta tillsammans med SFI-personalen samt en projektledare på 25 %.

Deltagarna fick under deras tid som inskriven i NIB genomgå ett särskilt upprättat program, s.k. NIB-programmet, där områden såsom Hälsa, Matvanor, Sjukvård, Ekonomi, Prata bakom ryggen och Arbete ingick.

Projektet riktade sig till kvinnor och män mellan 18-64 år som studerade svenska för invandrare i Bergs kommun och som kunde vara aktuella för försörjningsstöd.

Projektets övergripande mål

Projektets övergripande mål var att genom en modell av nätverkande integration och höggradig samverkan mellan berörda aktörer, öka anställningsbarheten, stärka hälsan samt öka graden av integration för nyanlända vuxna inskrivna på SFI i Bergs kommun, samt ökad grad av individanpassad integration.

Projektets delmål

Projektets delmål var att organisera samverkan för optimal problemlösning för deltagande parter samt för att sprida erfarenheter och tillsammans skapa goda förutsättningar och attitydförändringar inom våra olika områden samt åstadkomma minskat antal individer med försörjningsstöd med minst 6 stycken under projekttiden.

Att hjälpa deltagarna att få ökad medvetenhet om den egna hälsan genom färre besök på Hälsocentralen p.g.a. egenvårdsfrågor.

Att öka antalet kvinnor i arbetslinjen samt öka antalet kvinnor i det sociala livet genom till exempel kvällskurser.
Ökad samhällelig självständighet hos deltagarna i nivå 3 och 4.

Genomförande och resultat

Inom projektet har deltagare tillsammans med projektpersonal haft utbildningsträffar, varit på studiebesök, tagit emot studiebesök, upptäckt närområden och länet. Haft diskussionsträffar med olika aktörer där aktuella och för personerna viktiga och angelägna ämnen har diskuterats.

Projektpersonalen har också deltagit i seminarier, studieresor och nätverkande på egen hand utan deltagare för att utforska alternativ till lösningar på sysselsättningsfaktorn och utbildningsfaktorn. Projektpersonalen har även träffat nationella och lokala politiker och ministrar för bl.a. migration och integration för att få information såväl som ge projektets syn på utvecklingsområden samt sprida kunskaper om de resultat och läranden som NIB gjort.

Genomförandet

När NIB startades fanns en föreställning om vad som behövde göras och vad som fattades. Arbetsgruppen jobbade med och för deltagarna, för att skaffa fram ett passande utbildningsmaterial, inspirera till realistiska framtidsplaner för deltagarna, ge en smak av Sverige som annars kanske inte hade upplevts som syftade till att ge deltagarna en positiv bild av att bo i kommunen och länet, samt visa på nödvändigheten av ett fungerande språk för att kunna kommunicera. NIB möjliggjorde för flertalet träffar med andra SFI-studerande runt om i länet för att hämta inspiration. Just inspiration och möjliggörande utifrån de egna kompetenserna har varit ledord för projektarbetarna. Att NIB dessutom arbetat individuellt har gjort att projektet har medverkat till väldigt många olika insatser och anställningar eftersom vi hela tiden utgått från den enskilda individen och vad den behöver i nära samverkan med i första hand kommunens behov. En del deltagare har varit inskriven i projektet under en längre tid då de hade en hel del att fylla på med för att bli anställningsbara, andra har deltagit under kort tid då de inte haft lika mycket att lära om att vara anställningsbar i Sverige.

NIB har förändrat sitt programinnehåll utifrån behov som varit styrda av bland annat kön och etnicitet. NIB har ständigt varit föränderlig för att passa de individer som finns med i modellen, främst till förmån för nyckelpersonerna på nivå 1 men även för att passa nivå 2 och 3 för att verka för en snabbhet ut på arbetsmarknaden.

NIB har tillsammans med den lokala Arbetsförmedlingen upprättat ett mycket lyckat samarbete där både inplanerade och spontana träffar skett och där deltagarna kunde välja att ge samtycke till aktuellt informationsutbyte som var till gagn för den enskilda individen.

NIB har haft ständig kontakt med företagare och kommunala arbetsgivare för att se vilka behov de ansåg behövde mötas vad gällde projektets målgrupp.

NIB har även, genom att vara ett projekt via Samordningsförbundet, kunnat delta i olika konferenser där liknande behov finns och har tillmötesgått på lite olika sätt vilket har varit en fördel i NIB:s

arbete då projektet har kunnat hämta inspiration och fått ovärderlig vägledning samt haft bra möjligheter till att bygga egna nätverk. Dessa nätverk har hjälpt projektet att få draghjälp vid anordnandet av större evenemang och föreläsningar såsom "Macken" men även nätverk som bidragit till samverkan med frivilliga organisationer på den egna arenan.

NIB har alltså arbetat på tre olika plan, dels gentemot företag och arbetsgivare för att fungera som en länk mellan arbetstagare och anställd, dels tillsammans med nyckelpersonerna för personlig utveckling och slutligen med den stora gruppen deltagare för allmänriktad utbildning mot inkludering, begriplighet för det svenska samhället och anställningsbarhet. Allt enligt NIB-modellen.

Aktiviteter

Innehåll

Aktiviteternas innehåll har varit behovsstyrda. Projektet har dels arbetat på bred front med aktiviteterna för samtliga tre nivåer och dessa aktiviteter har varit öppna för alla och deltagarna själva, särskilt de på nivå 1 (nyckelpersonerna) har varit med och påverkat vad de anser behöver tas upp.

De aktiviteter vi gjort för nyckelpersonerna har varit indelade i två kategorier, behov och allmänna. Det allmänna har varit NIB-programmet som alla nyckelpersoner skall genomföra både självständigt och tillsammans med projektpersonal. Det behovsstyrda har varit individuellt beroende på vilka utmaningar personen i fråga haft som hinder för att kunna bli anställningsbar i Sverige.

Statistik

Frekvens

För nyckelpersonerna på nivå 1 har det varit dagliga träffar med projektpersonalen till en början. Majoriteten av deltagarna har behövt mycket stöd de första 2-4 veckorna för att sedan trappas av till att bli dagliga telefonsamtal och träffar veckovis. Allt beroende på behovet hos den enskilda individen men projektet har sällan haft mindre än en träff per vecka vad gäller nyckelpersonerna.

Eftersom NIB är ett behovsstyrt arbete har projektpersonal arbetat både kvällar och helger för att så långt det är möjligt främja snabb utveckling.

Vad gäller nivå 2 och 3 har de under år ett och merparten av år två haft veckovis kontakt med projektpersonal bestående av utbildning med NIB-programmet som utgångspunkt. Senare delen av år två har nivå 2 och 3 haft träffar på månadsbasis.

Även personer som varit inne i projektet har i vissa fall stort behov av att ha bibehållen kontakt även efter månader som utskrivna ur projektet.

Exempel ur statistiken 20130109-20130613

130109	Information, intresse och aktiviteter	10 deltagare	K
130116	Sex och samlevnad för kvinnor	7 deltagare	K
130123	Sex och samlevnad för kvinnor del 2	17 deltagare	K
130123	Jamtli	16 deltagare	10 K 6 M
130206	Syslöjd	8 deltagare	6 K 2 M
130206	Tema, Samernas Nationaldag	13 deltagare	9 K 4 M
130213	Syslöjd	13 deltagare	8 K 5 M
130220	Matlagning	14 deltagare	8 K 5 M
130227	Syslöjd	10 deltagare	8 K 2 M
100306	Relationer, Rättigheter GK	14 deltagare	10 K 4 M
130320	Relationer, Rättigheter GK	13 deltagare	10 K 3 M
130327	Påskpyssel	10 deltagare	9 K 1 M
130417	Arbetsförmedlingen/ IFO informerar	13 deltagare	10 K 3 M
130424	Almi informerar	6 deltagare	6 K
130508	Mänskliga rättigheter	18 deltagare	13 K 5 M
130522	Baka, intro Simhall	17 deltagare	14 K 3 M
130605	Nationaldag/student	18 deltagare	12 K 6 M
130613	Promenad, närområdet	8 deltagare	8 K

K = Kvinnor

M = Män

Reaktioner

Reaktionerna på innehållet i aktiviteterna har varit positiva både från deltagarna och från projektets samarbetspartners. Många av aktiviteterna har fått fler deltagare andra gången projektet genomförs. Kan det bero på att man inom grupperna diskuterar och vågar komma tillbaka andra gången? Att man hör saker om det som gjorts och bestämmer sig för att ta sig dit? Hur som helst verkar det vara av vikt att projektet genomfört aktiviteter utifrån gruppens behov och att det kan ta någon gång innan

ämnet får genomslag. Fördelaktigt är alltså att samma aktivitet erbjuds fler än en gång. Det måste få ta lite tid.

Vad gäller ämnet sex och samlevnad tog projektet för givet att gruppen ville diskutera kvinnor och män var för sig men vid en diskussion visade det sig att man även ville sitta tillsammans med barnmorskan och samtala i heterogen grupp. Detta gjordes således efter önskemål under höstterminen 2014.

Deltagarna önskar gärna fler träffar än en gång i veckan enligt utsago men projektet har ibland provat med flera valbara alternativ och då kommer inte lika många som när projektet haft en, förutbestämd dag, samma dag varje vecka, samma tid.

För projektets samarbetspartners har dessa tillfällen varit bra då de har kunnat samla på sig saker som de upptäcker att de behöver informera mer om. När de sedan gästade till NIB har projektet anordnat språkstöd och det blev då många av invånarna som fick samma information och samtidigt kan de därmed hjälpa och stötta varandra i vardagen när ingen från socialtjänsten, skolan, arbetsförmedlingen eller barnmorskan finns i närheten. Det har varit lyckat att använda sig av NIB modellen då deltagarna genom detta upplägg kunnat påminna och minnas tillsammans vad som sagts om än det ena, än det andra. Dessutom behöver inte samarbetsparterna upprepa samma svar flera gånger om. Deltagarna har således fått hjälp att hjälpa sig själva.

Måluppfyllelse

Vad gäller målen om antalet individer som plockats bort från försörjningsstöd och kommit ut i arbetet eller utbildning har projektet lyckats väl med att nå målen.

Inom projektet har den egna hälsan varit en röd tråd genom alla genomförda aktiviteter. Projektet har belyst den egna hälsans betydelse för att få människor att förstå synen man har på egenvård i Sverige och hur detta kan skilja sig från andra länder och hur man kan hantera åkommor här samt gången man har när man söker hjälp och vem man vänder sig till för vad. Häls och egenvård är ett mycket stort ämne som projektet inte lyckats införliva hos samtliga deltagare på samtliga nivåer trots frekvensen vi adresserat ämnet. En början och ett frö har projektet dock lyckats så hos samtliga och på nivå ett har kunskapen införlivats med större säkerhet. NIB hade som tanke att i samverkan med primärvården i Svenstavik studera om antalet besökare från dessa nivåer minskat under projektets gång men tyvärr har NIB inte lyckats med detta då det måste ske en samverkan mellan primärvårdens olika instanser och som projektet förstått det har det under NIB:s tid inte varit möjligt att göra det från primärvårdens sida.

Projektet har även arbetat aktivt för att nå optimal samverkan i kommunen mellan olika aktiva parter och en av projektets medarbetare arbetar nu både som biträdande rektor för SFI samt som chef över Integrationsenheten och HVB boendet i kommunen. Detta kan anses ge kortare väg till beslut och optimera samverkan för den enskilde individen.

NIB har i många avseenden, i enlighet med målen, fokuserat vissa aktiviteter till att gälla enbart kvinnor. Projektet har lyckats bra med att aktivera kvinnor (se statistik, frekvens) men samtidigt har

det kommit påpekanden från de manliga deltagarna att även de hade önskat fler aktiviteter enbart för dem.

Nivå 3 och nivå 4 har varit den grupp som stått längst bort från arbetsmarknaden och från att vara tillfreds med sitt liv här i Sverige. Projektet har dock haft stor uppslutning på de allmänna aktiviteterna från dessa grupper. De har blivit mer självständiga så till vida att de fått samma information många gånger vilket gör att individerna på dessa nivåer så småningom lärt sig mer och mer om hur man kan göra för att hela tiden slippa be om hjälp. Samtidigt kan projektet konstatera att det fortfarande är en lång väg kvar för dessa människor att nå hel självständighet. Projektet anser att det är repetition och praktisk erfarenhet där man får lova att prova med hjälp och sedan med hjälp bredvid för att succesivt klara små moment i taget på egen hand som gäller för dessa nivåer.

Reflektioner och slutsatser

Avvikelser

Projektet har bytt personal vid tre tillfällen under projektets gång vilket gjort att det tagit lite extra tid att omfördela och sätta sig in i nya roller mm.

Även medlemmar ur styrgruppen har av olika anledningar bytts ut och ersatts, detta medför också att en del har en startsträcka för att sätta sig in i arbetet.

Projektet tog för givet att samarbetspartners skulle ha tid att prioritera NIB mer än det gjorts på sina håll. Särskilt märkbart blir samarbetet med primärvården där intentionen från NIB:s sida var ett nära samarbete där statistik skulle föras under projektperioden. Nu gick inte det av olika anledningar och lärdomen är att det är en nödvändighet att varje samarbetspartner har en ansvarig kontaktperson som helst inte är på hög chefsnivå då dessa har svårare att lösgöra sig och prioritera ett möte.

Förväntningar på projektet

Projektet anses ligga i tiden då det 2010 kom en reform gällande NIB:s målgrupp som övertog en del ansvar från kommunerna och överförde bitar till Arbetsförmedlingen. Då uppstod en period av frågeställningar kring vem gör vad och vem ansvarar för vad? I den processen blev en del frågor och ärenden oadresserade. Dessa kunde NIB fånga upp så att de boende i kommunen kunde fortsätta sin resa mot anställningsbarhet utan att hamna i kläm. NIB har fungerat som en drivande part i kommunen för att finna hållbara lösningar till gemensam utveckling och samarbetet med Arbetsförmedlingen har inneburit att projektet nu tillsammans med övriga parter i kommunen börjar finna en strategi där frågor inte lämnas obesvarade utan kommer att tas upp för att finna sin rätta ägare.

Arbetsförmedlingens representant säger följande angående NIB:

- 1. Min erfarenhet av NIB är att de är länken mellan arbetsgivaren och deltagaren. NIB fungerar som stöttepelare både för deltagare, företagare och Arbetsförmedlingen. NIB är Arbetsförmedlingens förlängda arm, de har möjlighet att vara ute på arbetsplatsen*

för att underlätta för berörda parten och de har möjlighet att stötta deltagaren på ett stabilt och tryggt sätt.

- 2. NIB har påverkat etableringen på ett positivt sätt genom att företagare ser det som en tillgång och en typ av "säkerhet" när de har en kontaktperson på NIB som de kan vända sig till om de är något som inte fungerar som önskat med deltagaren.*
- 3. Effekten av NIB är att vi fått ut fler deltagare på praktik och instegsjobb.*
- 4. Plus med NIB är dels som jag nämnt tidigare att de är en länk mellan deltagare och arbetsgivare men även att de utbildar deltagarna som i sin tur ska utbilda sitt nätverk. På detta sätt känner de nyanlända en trygghet när de alltid har någon att vända sig till då de har olika funderingar. Jag kan idag inte säga att jag ser något negativt med NIB.*
- 5. Genom att man utbildar deltagare om hur samhället fungerar i stort och smått så är det många deltagare som väljer att kontakta de som ingår i NIB istället för att boka tid med Arbetsförmedlingen för att få svar på dessa frågor*

Landstinget, via Barnmorskan, säger följande:

Erfarenheten av NIB är mycket begränsad då jag varit på skolan ca 4 gånger och pratat om sex och samlevnad, preventivmedel etc. Landstinget kan inte se att NIB har påverkat deras enhet i Svenstavik.

Med den begränsade erfarenhet som Barnmorskan har kan hon inte se någon effekt av NIB och hon kan heller inte bedöma några plus eller minus med NIB.

För Jll, finns inte någon uppfattning eller statistik som de fört gällande självbehandlande åkommor och om de minskat sedan mars 2012 vid projektstart jämfört med innan.

Försäkringskassan:

Har inte svarat på utskickade frågeställningar.

Invånare i kommunen och f.d. deltagare av NIB:

Ni har tagit mig från mörker till ljus.

Genom NIB har vi kommit närmare varandra eftersom det ingår i arbetsuppgiften att ha ett eget nätverk.

Utan NIB hade jag inte studerat vidare.

Om jag inte hade varit med i NIB hade jag haft pengar från socialtjänsten och legat hemma på soffan precis som flera jag känner. NIB borde finnas med från första början när man kommer till Sverige. NIB är det bästa för invandrare.

Jag har fått arbete och bra vänner, jag har fått veta var jag ska vända mig i olika frågor. Jag har lärt mig mer om samhället och om lagar och traditioner. Då NIB alltid finns till hands så mår jag och mina kompisar bättre och då är vi villiga att lära oss mer än förut. Nu vet vi vad som krävs av oss föra att lyckas få ett jobb. Kommunen har inte haft tid att förklara regler, lagar och traditioner utan de har bara ordnat med lägenhet, hyra, papper o.s.v. Det behövs mer än det praktiska.

NIB har lagt ner mycket tid på kvinnorna och vi män hade också behövt mycket mer tid med NIB.

Om inte NIB hade funnits i kommunen hade jag kanske flyttat för då hade det inte funnits något för mig här. Jag hade nog varit på socialtjänsten.

Man tror att man vet hur man kan göra på ett jobb med tider och så. Men sen så förklarar ni varför det är viktigt med tiden och så och då förstår man och kan göra rätt. Det är så annorlunda här.

Jag tackar för att jag fått ha jobb. Bra jobb. Att vi träffas.

NIB är som min familj som kan hjälpa och förklara.

Projektidén

Projektidén har i allra högsta grad varit både relevant och angelägen. Relevant då det sker stor invandring och det finns många aktörer som de nya invånarna möter men varje aktör håller på med sitt område och invånarna kan ha svårt att se vem de ska vända sig till med vad och därmed få möjlighet att skaffa sig en nödvändig helhetsbild. NIB har fungerat som ett nav, någon man alltid kan komma till då projektet dels har haft personal dagtid men även Nyckelpersoner som också har varierad arbetstid vilket gör att hjälp har alltid funnits att tillgå. Detta har utgjort en trygghet för invånarna och de har upplevt en känsla av inkludering.

Projektidén har väckt intresse både lokalt i kommunen och länet men även nationellt till viss del genom den fördjupade undersökningen som gjordes i de olika Samordningsförbunden.

Samarbeten

Projektorganisationens fungerade

Styrgruppen har varit lite haltande genom åren. Det började bra med stor uppslutning kring uppstarten för att sedan ebbas ut med varierat deltagande vid styrgruppträffarna. Träffarna låg förhållandevis tätt, enligt önskemål från ägaren. Vid behov upplevs det att projektet fått draghjälp av styrgruppen i vissa avgörande frågor. När ordentlig genomgång av mötesdagar fastställdes förbättrades deltagarantalet och även det faktum att representanterna hade möjlighet att skicka suppleanter gjorde att deltagandet och således effektiviteten förbättrades.

Projektet har skapat många nya och mycket värdefulla kontakter genom att bjuda in människor till kommunen samt att projektets medarbetare såväl som nyckelpersoner haft möjlighet genom budget och tid att åka på olika resor och föreläsningar.

Genomförandet

Genomförandet vad gäller en storföreläsning varje vecka och individuella möten fungerade när projektet hade fler än en anställd. Efter att projektet hade endast en anställd begränsades möjligheterna till att få ihop regelbundna storträffar samtidigt som flödet av nyckelpersoner skulle tillgodoses. Då blev storträffarna glesare och fördelade en gång per månad med undantag för julen då SFI stängde sin verksamhet. Pga. stängningen hade NIB öppet hus i Studieförbundets lokaler med olika teman såsom Språkcafé, Röda Korset, Föräldrar/barn i Sverige och film.

Aktiviteterna har haft varierat antal besökare, flest besökare har aktiviteter såsom sex och samlevnad, mänskliga rättigheter, svenska högtider, att ta körkort, baka och studiebesök på annat ställe än orten haft.

Aktiviteterna har i stort varit de rätta, för målgruppen i Bergs kommun, ingen aktivitet har varit helt utan besökare men de föreläsningar som varit mer teoretiska såsom att starta företag i Sverige har haft färre deltagare än andra aktiviteter. (6st)

Projektet har utvecklats enligt plan med undantag för det faktum att utan begränsning hade projektet svällt och bedömningen är att 2-4 ordinarie personal skulle kunna arbeta med detta tillsammans med 4 nyckelpersoner. Tidsplanerna har dock inte alltid hållits och det är beroende på den mänskliga faktorn. Viljan från projektets sida har varit att nå snabb progression och ibland tog inte tidsplanen hänsyn till att det var människor som var huvudaktören vilket gjorde att en del saker släpade efter. Projektet har gett förutsättningar för snabb progression men själva utförandet måste deltagaren själv vilja göra och ibland har den vägen varit längre än enligt tidsplanen beräknat.

Enligt projektansökan skulle nyckelpersonerna koncentrera sig på personlig utveckling och utbildning under år 1 för att sedan under år 2 börja arbeta i modellen. Detta var alltför långt perspektiv och nyckelpersonerna kunde och ville väldigt snabbt börja arbeta i modellen. Redan efter 2-3 månader började Nyckelpersonerna fundera över vilka de önskade jobba med i nivå 2 och 3. Efter ytterligare 3 månader startade de första studiecirkelarna drivna av nyckelpersonerna. Men detta var väldigt individuellt nyckelpersonerna emellan. En del behövde lite mer tid för att finna mod och form för sitt arbete med nivå 2 och 3.

De yttre faktorernas påverkan på projektet har varit stort då projektet är ett samarbetsprojekt som syftar till empowerment av den enskilda individen. Detta förutsätter att de myndigheter och instanser dessa människor möter är i samförstånd med NIB och dess tanke. Därför var inledningsarbetet mycket viktigt, att presentera projektet och dess syfte ordentligt. Att låta uppstarten ta tid för att underlätta det fortsatta arbetet.

Formalia såsom vem är berättigad till instegsjobb, skillnader i stöd mellan Europeiska och utomeuropeiska medborgare tog oväntat lång tid att få klarhet i, trots att förarbete hade gjorts.

Nyckelpersonerna blev lite utsatta av den egna etiska gruppen när personen lyckades studera, komma in på en utbildning eller få ett jobb. Istället för att vara glad och se nyckelpersonen som en inspirationskälla, vände sig ibland den egna etiska gruppen emot nyckelpersonen och ibland skedde verbala personangrepp. Tack vare att personen tillhörde NIB med personal som har flexibla arbetstider kunde dock dessa tilltag och reaktioner snabbt klaras ut. Även om projektet kanske inte helt har utplånat utsattheten i form av t.ex. skvaller så har NIB drastiskt minskat förekomsten och sättet. Dessutom har projektets medarbetare kunnat stötta och peppa individerna och funnits där som ett skydd och samtalsstöd, även från de olika nivåerna har stöttning kommit då projektet aldrig har varit rädd att ta upp svåra samtalsämnen till diskussion. Att projektet kunnat samtala när det varit svårt har gjort att deltagarna och de övriga runt om kunnat utvecklas och hjälpa varandra även vid senare tillfällen, deltagarna har fått redskap och många gånger ett annat synsätt på hur man kan reagera och agera. Det har varit viktigt för projektet att alltid titta på olika kulturer och prata öppet om allas för- och nackdelar och hur vi ska få det att fungera för alla.

Projektet har gett ny kunskap inom olika områden. Det ena är att många av de etniskt olika grupperna som kommer har gemensamt att många finner det svårt när en ur den egna gruppen får en särställning i kommunen genom till exempel anställning via NIB.

Även att använda sig av Nyckelpersonerna för att få kännedom om vilka kulturella hinder som kan finnas för att komma vidare har varit en nyttig lärdom inom projektet. Dessutom att kunna ta del av och använda sig av de etniska gruppernas förhållningssätt till olika saker. Exempelvis cykling. Ingen ur en av samhällets etniska grupp kunde cykla på byn förrän en av nyckelpersonerna hade gjort det, då kunde det de. Nyckelpersonen fick liksom "cykla in" hela samhället, för alla vägar där nyckelpersonen cyklat var sedermera godkända att cykla på för alla kvinnor.

Genom nyckelpersonerna kan man få bättre kännedom om vilka hinder som finns och hur vi tillsammans i ett samhälle kan överkomma dem. Att hitta vägar runt det förbjudna, se hur man kan hjälpas åt att finna lösningar som passar både det man är van vid och det som nu är här. Projektet har försökt finna kluriga lösningar och införlivat synsättet att tänka stegvis. Ett exempel på när projektet haft ett långsiktigt mål men arbetat strategiskt och stegvis är när samhället tog emot flickor från en tradition och kultur som inte tillät flickor att springa i shorts och spela fotboll. Projektet hade en fotbollsintresserad nyckelperson och en vägledare som arbetat länge som bla tränare och domare. Först fick nyckelpersonen kunskap om svensk idrott och vårt förhållningssätt till allas lika värde och att många idrottsföreningar har som mål att alla, oavsett förmåga, har rätt att få vara med på lika villkor samt att flickor och pojkar har rätt att utöva samma idrotter. Nyckelpersonen startade sedan med vägledarens hjälp en fotbollsskola för just denna målgrupp och visade vad man gör på en fotbollsskola, vad det går ut på. Föräldrarna var självklart inbjudna att se vad man gör. Detta blev mycket positivt bemött av alla inblandade och målet som skulle komma ett år senare var belöningen, att dessa flickor fick tillåtelse att delta i den ordinarie fotbollsskolan med killar och tjejer blandat. Vid det laget var både, föräldrar och barn trygga i vad som skulle ske och vid frågetecknen fanns ju både en väl insatt nyckelperson och en vägledare att fråga.

Så, vad har då fotbollsskola för flickor med arbetsmarknad att göra? Inte bara det att nyckelpersonen numer kan anställas vid sommarskolor och vara tränare på fritiden så har ju föräldrarna fått chansen

att dels kunna lämna sina barn några timmar om sommaren för att studera, söka arbete med mera. Men den främsta vinningen är nog ändå att när några av dessa flickor börjar spela i lag eller deltar i ordinarie fotbollsskola kommer föräldrarna att följa med och där på sidan av planen träffa andra föräldrar. De kanske samtalar och fyller på lagret av energi, de kanske samtalar med någon som faktiskt hade ett ledigt jobb att erbjuda. Vinsten blir att isoleringen är bruten, både för barn och vuxna.

Projektet har alltså satt upp olika mål för olika grupper beroende på vad NIB ansett behöver göras för den aktuella individen/gruppen, därefter har projektet haft fokus på målet och arbetat för det men även vägen kan ju ha ett innehåll i sig. Detta gör att om alla inte skulle nå målen så har de tillägnat sig något under vägen.

Målgruppen

Kvinnor och män 18-64 år och inskrivna på SFI var den ursprungliga målgruppen. Pga Arbetsförmedlingens regelverk gällande europeiska och utomeuropeiska medborgare vad gäller möjligheten till bidrag blev det så att projektet kom att arbeta främst med de utomeuropeiska människorna. Dock har det funnits ett behov av stöttning och planering även för de europeiska individerna som kommit till Svenstavik, därför har projektet vid tid och möjlighet även bistått dessa människor till utveckling. Denna grupp har även varit lättare att få in på arbetsmarknaden då dessa människor oftast har en liknande skolbakgrund som finns i Sverige.

Implementering

Projektet NIB har haft möjligheten till en lång implementeringsfas där den övertagande kommunala instansen, Integrationservice, haft möjlighet att ta ett steg tillbaka och fundera över vilka delar kommunen önskar bibehålla och fortsätta utveckla.

Skolväsendet i Bergs kommun har anammat NIB:s arbetsmodell tillsammans med Arbetsförmedlingen och Etableringskoordinatören för att finna, utbilda och tillhandahålla framtida behov av studiehandedare och modersmåls lärare. Resultatet har varit mycket lyckat och redan nu har Bergs kommun minskat kostnaden vad gäller denna post genom att kommunen själva utbildat de som bor i kommunen och som haft lämplig bakgrund och intresse för yrket. Om inte Bergs kommun hade använt modellen inom skolväsendet skulle kommunen, enligt erfarenhet, haft problem att anställa studiehandedare och modersmåls lärare på få timmar så långt från centralorten Östersund, samt även kanske varit tvungna att stå för dyra reseersättningar.

Genom ett nära och aktivt samarbete där samtliga aktörer, skola, AF och etableringskoordinator, haft delad vision har kommunen nu ett bra utbildningsläge och bra utsikter att inom en rimlig framtid kunna tillgodose stora delar av framtida behov vad gäller studiehandedning och modersmåls lärare förutsatt att arbetet enligt modellen fortskrider.

Sammanfattande slutsatser

Det står klart för oss som arbetat i projektet att det är nödvändigt med någon sorts länk mellan individ och olika instanser likväl som instanserna behöver en länk gentemot individen. De personer som NIB arbetat med har klart och tydligt uttryckt att de känt sig vilsna utan någon att ringa eller bara få komma och prata med. Att NIB inte haft ordinarie kontorstider har också hjälpt till att göra NIB till en viktig funktion som kan förhindra och mildra uppkomna händelser på ett mycket snabbt och effektivt sätt.

Att NIB inte har begränsat sig till att handha några bestämda uppgifter eller avgränsningsområden gällande samarbetspartners eller vilka blanketter projektets medarbetare hjälpt till med utan haft individen och dess behov i ständigt fokus har gjort NIB framgångsrikt. Det är enligt projektet många gånger alldeles för rörigt och svårförståeligt och ibland faktiskt oöverstigit att hålla reda på vilken instans som kan hjälpa till med vad. NIB har förmedlat, guidat och lärt ut på alla fronter och personalen i projektet har aldrig bara hänvisat vidare utan alltid tagit sig tid att titta på det som personen vill ha hjälp med. Därefter har personalen alltid utgått från ett lärande synsätt, NIB gör inte åt människan, NIB har lärt ut hur man kan göra, hjälp till självhjälp. Detta arbetssätt har stärkt individerna och gjort att de blir stolta och ibland överraskade att de faktiskt förstår och klarar av att fylla i blanketter, sköta sina kontakter med olika instanser samt veta var de ska vända sig i olika frågor.

Med ovanstående sagt bör det också tilläggas att det i vissa situationer kan krävas handledning för de som arbetar i projektet. En del fall har varit väldigt känsloladdade och en del brottsliga. Där är det viktigt att samtliga kan begränsa sig och vid dessa tillfällen har projektet hänvisat vidare.

Vid tillfällen som ovanstående och vid tänkandet kring riskbedömningar och hur man kan tänka inom projekt, som ju är en liten speciell arbetsform, har projektet haft mycket stor hjälp av personalen på Samordningsförbundet i Jämtlands län. De har ständigt funnits vid projektets sida från den dag då idén presenterades och även nu i slutfasens arbete med övergång till ordinarie verksamhet. Slutsatsen projektet drar av det är att då det är så många bitar som ska hållas på plats, organiseras och fokusområden som inte får tappas bort har det varit ovärderligt att ständigt ha personer som står projektet nära men ändå kan se på projektet med andra ögon då Samordningsförbundet vanligtvis inte varit engagerad i den dagliga verksamheten

Projektbudget

Kostnadsslag:	Kostnader i SEK: (PO-pålägg 40%)	
	År: 1	År: 2
Lön för Vägledare1 (månlön 25 000 exkl. PO)	420 000	428 400
Lön för Vägledare2 (månlön 20 500 exkl. PO)	344 400	351 288
Lön för Instegsjobbare (månlön 17 838 exkl. PO)	299 678	305 671
Lön för Instegsjobbare (månlön 17 838 exkl. PO)	299 678	305 671
Lön för Instegsjobbare (månlön 17 838 exkl. PO)	299 678	305 671
Lön för Instegsjobbare (månlön 17 838 exkl. PO)	299 678	305 671
Redovisning av målen		20 000
Totalt	1 963 108	2 022 372
Diverse kostnader	65 000	65 000
Utbildning	25 000	25 000
Lön för projektledning	120 000	122 400
Totalt:	2 173 108	2 234 772
Total kostnadssumma: 4 407 880 SEK för projektperioden		

Rekommendationer

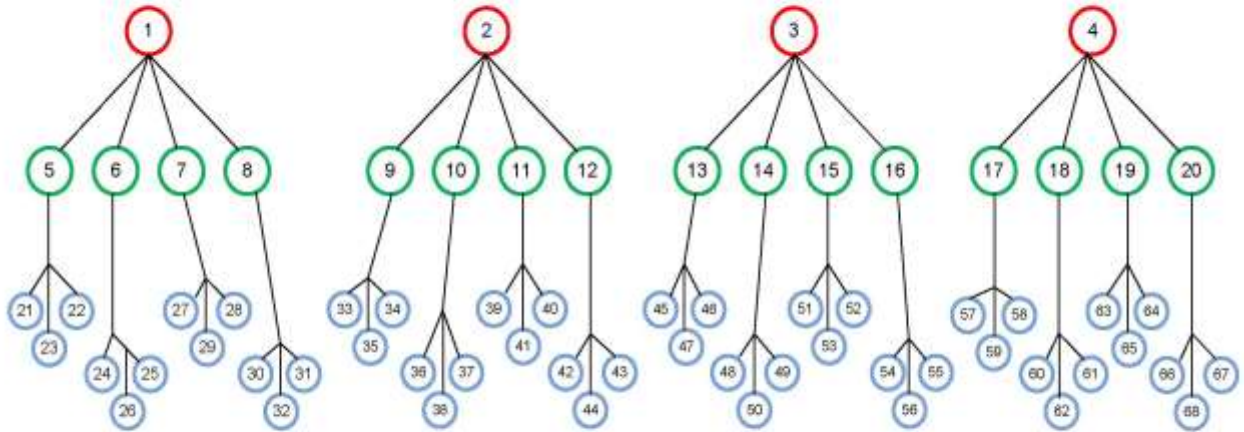
NIB rekommenderar att man vid arbete med människorna i denna målgrupp hela tiden utformar och tänker kring allt man planerar att göra utifrån ett lärande. Det är många gånger lätt att göra åt någon, kanske för att man tänker att det går snabbast så, men NIB:s bestämda uppfattning är att bäst resultat i vägen till självständighet nås genom att individerna tillåts ett lärande. Att det kan få ta tid de första gångerna man fyller i blanketter på nivå 1. Men betänk då att om nivå 1 lär sig att fylla i

själva, kan de inte bara hjälpa sina medmänniskor och bli stärkta själva, de är även mycket viktiga förebilder att det faktiskt går att lära sig hur man förväntas göra.

Ge inte upp! Dessa människor som vi mött har blivit vänner för livet, även om vår väg dit ibland kantats av stora diskussioner som inte alltid upplevts som bra precis just då, men som burit härlig frukt ett tag efter!

Tänk på att det svenska systemet är som det är, inte perfekt kanske, men det är så här det är, och projektets uppgift har varit att man får tycka vad man vill, men för att det ska gå lättsamt för dig som deltagare behöver fokus skiftas från vad man tycker till vad man behöver göra för att det ska bli bra för en själv och ens familj, vare sig de är här nu eller ska komma.

NIB-modellen som projektet arbetat utifrån där de röda cirklarna 1-4 representerar Nyckelpersonerna på nivå 1 och de gröna cirklarna 5-20 är deltagarna på nivå 2 och sedermera de blå cirklarna, 21-68, är deltagarna på nivå 3.

Som synes nådde projektet många personer med hjälp av 4 stycken nyckelpersoner.